

Primera Carta de San Pablo a TIMOTEO

Saludo

¹ Y_u, Pablo, Jesucristo ya_u, apóstol majū y_u âniña. Dios marī carorije wapare canetōrīcū p_uame marī Quetiupa_u Jesucristo mena cā yaye quetire cā caquetib_uj_urotijoric_u y_u âniña. Bairi marī p_uame Jesucristo mena cariapea cat_ugoñatutuarā marī ânicōā ninucūña cabero marī cā caátipē j_ugori.

² Timoteo, m_urē ati cartare m_u quetib_uj_u woajo_u y_u átiya. M_u p_uame y_u macūrē bairo caācū m_u âniña, y_u caquetib_uj_uriquere t_ugōusari bero y_urea bairo Jesucristo mena m_u cat_ugoñatutuarije j_ugori. Bairi marī Pac_u Dios, marī Quetiupa_u Jesucristo mena caroare m_u cā jonemoáto. Caroaro âmeo maimas_uqūē cārē m_u cā jonemoáto. Tunu bairoa caroaro yerijōrō ãnajē c_utaje cārē cā jonemoáto m_urē.

Advertencia contra enseñanzas falsas

³ Mai, Macedonia yepap_u y_u caápáro j_ugoye, Efeso macāp_u m_urē y_u tuarotiw_u. Bairo m_urē top_u tuarotiri, atore bairo m_u ñiwā: “Y_u ya_u, Timoteo, ato Efesop_u m_u tuawa mai. To Efeso macāâna jīcārē ricaati caquetib_uj_unucūrē caroaro na m_u beyowa,” m_u ñicūwā. ⁴ “Tunu bairoa apeye quetib_uj_urique, na ñicājāā ãnana na caátiãnajē na cajānagaetie cārē na quetib_uj_unemōeticōāto tocārōā,” ñiwā. “Tiere na cat_ugo_usaetiparore bairo ī, na m_u quetib_uj_uwa ricaati cabueri majārē,” m_u

ñiwã. Tie quetibujarique p̄ame ãmeo b̄usurique netõr̄cārōr̄ē bairo jeto caátie ninucũña. Tie ūnie buerique cañuetie niña. Bairi tie p̄ame t̄goñatutuarique mena nemojāñurō Dios marī cā caátigajägoriquere t̄gousa masñā manio joroque caátie niña.

⁵ Mai, yu p̄ame atore bairo borí, tore bairo m̄a yu quetibuju roticūwã to Efeso macāñarē: “Ti macāna tocānacāp̄ua caroaro yeri ñur̄qūẽ Dios cā cajorije mena na ãmeo maiáto. Caroa wāme na t̄goñar̄qūẽ c̄paro. Tunu bairoa cariapea jīcārō t̄ni ïtoricaro mano Dios mena na t̄goñatutuáto,” ñi t̄goñajügowu. ⁶ Bairo yu cañquetibujumiatacārē, jīcārā to macāna t̄gomawijiacoayama. Bairo t̄gomawijiari yua, ñerē átiri mee tie jetore ãmeo b̄usurique netōcōa ninucũñama. ⁷ Tunu bairoa Dios camasārē cā caátiroticūr̄qūr̄ēr̄ cajägobueri majā majū niganucũñama, na majūñā na caátirotirijere catägojīätiena nimirācāñā yua. Tunu bairoa, “Jīcārō t̄ni majū buerā jää átiya,” cařrā nimirācāñā, na cabuerije cārē t̄gomasiëtñinucũñama.

⁸ Bairap̄ua marī masñā: Moisés ãnacā cā caátiroticūr̄qūẽ caroa cañur̄jē ãno baiya, tie carotigajägoricarore bairo jīcārō t̄ni marī caápata. ⁹ Bairi tocānacā wāme roticūr̄qūẽ caátiänierē marī t̄goñanemoto. Caroaro camasā caátiäní majärē popiye na tām̄o joroque na áperiya. Carorā roquere torea bairo átimasñā. Ati wāme rorije caána roquere popiye na tām̄o joroque na átiya roticūr̄qūẽ: Roro caasiapairā, roro cabaibotipairā, cañuena, carorije macājēr̄ē caána, Diore boetiri Dios yaye bueriquere

canhcābagoena, na pacu, na paco cūarē capajīārepairā, aperā capajīārī majā ūnarē popiye na baio joroque caátie niña. **10** Tunu bairoa roro na rupaʉ macājē mena caãmua o carōmia cūã caátiepepairā, caãmua carōmio mena átato ūnorēã, na majūã roro caána, carōmia cūã torea bairo na rupaʉ mena roro caátiepepairā, aperā camasārē cajerutinucūrā, cañtopairā, aperā, “Caānorē bairo Dios mena jāā ñīña,” mūnana Dios cū cañajoro cañrā, na, nipetirore popiye na baio joroque na átimasñña Moisés ānacū cū caroticūrīqūē p̄ame. Bairo p̄ame roque Ígu ñīña: Nipetiro camasā cañurijē Dios yaye quetibujarique macājē nipetirijere cabona popiye na baio joroque Í cūñupī Dios tie roticūrīqūērē marī ñicājāā ãnana mena. Roro na caátiānierē na maslāto Í, tiere cūñupī Dios. **11** Yʉ yau, atie caroa cañurijē buerique p̄ame Dios yaye macājē queti camasārē cū canetōrīqūē queti majū niña. Bairi Dios p̄ame nocārō cañuʉ majū ãnirī tie cū yaye quetire yʉ quetibujʉ rotijowī nipetiro camasārē.

Gratitud por la misericordia de Dios

12 Marī Quetiupau, Jesucristo p̄ame nocārō tāgoñatutuariquere yʉ jowī, cū carotirore bairo yʉ átio joroque Í. Bairo yʉ átiri, cū yaye quetire yʉ quetibujʉ roticūwī. Bairo tiere tāgoñarī yʉ p̄ame batioro, “Yʉ mena mʉ ñumajūcōñña,” cū ñi basape-onucūña yua. **13** Tāgoñijate mai, cajūgoyepare Jesucristo yaye macājērē roro ñi boyetiepenucūwā. Bairo roro Í boyetieperi yua, cū yaye quetire catāgoñsarā cūarē roro popiye na baio joroque na yʉ átiepenucūwā. Bairo caácʉ yʉ cañimiatacūarē,

Dios p^uame b^utioro ñiñamaiñup^í. Mai, y^u p^uame Jesucristore camasíec^ú maj^ú y^u ãmu. Torecu, roro y^u caátaje c^uäré, “Carorije ãno,” ñi masíep^ú mai. **14** Bairo nocárō maj^ú y^ure cañnamai ãnirí, nocárō paíro c^u yaye macáajé caroare y^u jowí. Bairo y^u jori, c^u mena jícárō t^uni t^ugoñatutuamasíriq^ú c^uäré y^u jowí. Tunu bairoa Jesucristo j^ugori Diore nocárō marí camaimasíncuríjé c^uäré y^u jowí.

15 Apeyera atie Jesucristo yaye queti y^u caquetib^uj^upee cañnoré bairo cariape niña. Tiere nípetiro camasá ati um^urecóo macáána na camasípee niña: Jesucristo p^uame ati um^urecóop^ure asúpi, nípetiro roro na caátie wapa cabuic^unaré na netõ^u acá. Mai, y^u roque roro maj^ú, carorije y^u caátaje j^ugori cawapac^ucu maj^ú y^u ãnimiw^u aperá netõj^uñuró. **16** Tore bairo roro maj^ú carorije cawapac^ucu y^u caáno j^ugori, Dios p^uame b^utioro ñiñamaiñup^í. Tore bairo ñiñamaiñup^í Dios, c^u mac^u Jesucristo p^uame nípetirije camasá mena c^u caátigarijere y^u mena j^ugori c^u caáti ñomasíparore bairo í. Torecu, y^u p^uame yua, aperá carorije caátipair^u c^u y^u cabairijere masírí, Jesucristore t^ugousari yeri capetietie na cac^ugojíatipeere í, tore bairo y^u ámi Dios. **17** Bairi y^u ya^u Timoteo, q^uñroari c^u marí basapeoto Diore: ¡Bairi marí Quetiupau Rey maj^ur^u c^u catutuarije tocánac^u r^um^ua to ãnic^uñaninuc^uñato! To petietic^uñato marí Quetiupau caánic^uñaninuc^uñ yaye. ¡Di r^um^u ñno cariae^u, cañabócamácu, jíc^uññá Dios caácu tocánac^u r^um^ua c^u ãnic^uñaninuc^uñato! Bairoa to baiáto.

18-19 Timoteo, y^u ya^u, y^u mac^uäré bairo caácu, atiere mu y^u átirotic^uñña. Tiere caroaro t^ugopeoya: Caroaro t^ugoñatutuarique mena

camasārē na jāgoátiāña. Caroa macāājērē tāgoñarīqūēcusa. Tirāmupu macāāna marī yarā Dios cū camasīrō jāgori, mū, caroaro mū caátipeere na caījāgoyeticūrīcārōrē bairo caroaro jeto áticōāña. Jesucristo mena tocānacā rāmua tāgoñatutuacōā nimucūñā. Aperā jīcāārā Jesucristo cū carotirore bairo jīcārō tāni átimasītīrī, cū mena na catāgoñatutuarijere jānacōāñupā. **20** Tore bairo tāmhoñupā Himeneo, apei Alejandro mena. Roro Diore na cabotiorije jāgori tore bairo baiyupa. Bairi narē yu puame na masacatiáto ī, “Mai, wātī narē roro cū caátigaro cārō roro na cū áticōāmarō,” ñi cūwū. Tocārōā yua, Diore roro qūī boyetiepeetigarāma.

2

Instrucciones sobre la oración

1 Yū yaū, apeyera atore bairo mū yū átirotiya ñubueri majā mena: Mūjāā puame nipetiro ati umurecōo macāāna cabopacarārē Diopure na jēnibojanucūñā. Bātioro Diore cū jēniñā, nipetiro ati umurecōo macāānarē cū caīñamainemoparore bairo ñrā. Bairo cū mūjāā cajēnirījērē caroaro mūjāā cū cayubojarije jāgori tocānacā rāmua, “Jāā mena mū ñumajūcōāña,” qūī basapeonucūñā. **2** Marī caāni yepa quetiuparā cūārē Diopure bātioro na jēnibojarotiya. Tunu bairoa caroaro marī caānipeere carotimasīrā cūārē bātioro Diopure na jēnibojaya. Bairo Diopure marī cajēnibogaata, ñe ûnie mano usenanirō yerijōrō marī ãnicōāgarā marī Quetiuparā mena yua. Bairo caroaro marī caāmata, Dios cūārē cū nucūbūgori cū caborore bairo jeto tocānacā wāmerē marī átiānimasīgarā.

³ Tore bairo marī caátiānie ñujāñuña. Bairo marī caátiānierē Dios marīrē canetōpaʉ cūā caroaro ññajeso jāñuñami. ⁴ Dios pʉame nipetiro ati ʉmʉrecóo macāāna na carorije wapare na canetōpetiro boyami. Bairo bori, nipetiro cariape macāājē cā yaye quetibʉjʉriquere marī camasīrō boyami. ⁵ Merē marī masīñā: Jīcāñā niñami Dios. Tunu bairoa caāmʉ jīcāñā niñami nipetiro ati ʉmʉrecóo macāānarē Dios mena caroaro na ãnimasīō joroque caácu. Cūā, Jesucristo wāmecʉtiyami. ⁶ Mai, Jesucristo pʉame ññotaricaro mano cā majūā yucʉpāípʉ papuatauecori riayupi, marī carorije wapare nipetiro marī netōmasīō joroque ī. Bairi tie quetire ãmerē yua, cā caquetibʉjʉgarica yʉtea caetaro marī masīōā átiyami. ⁷ Cā pʉame yure cā yaye quetire caquetibʉjʉbojaʉ, cā yaʉ apóstol majū yʉ cūwī. Bairo yʉ cūrī yua, cā yaye queti tāgoñatutuarique macāājē, cariape quetire yʉ quetibʉjʉ rotijowī nipetiro judío majā caāmerārē. Atie mʉjāā yʉ cañrījē cariape niña. Dios cā majūpua yʉ quetibʉjʉ roticūwī. Mʉjāārē ñitoetiya tie mena.

⁸ Bairi yʉ yaʉ, nipetiro caāmʉa ñubueri majā Diopʉre na jēniáto noo na caānipaapʉ cārō. Caroarā na yeripʉ ãnirī Dios cā caññajoro na wāmorī mena ñumʉgōrī cā na basapeoáto. Tunu bairoa na majū ãmeo asiari, roro ãmeo bʉsʉriquere netōpairique mano Diore na basapeoáto.

⁹ Tunu apeyera carōmia cāā caroaro nʉcābʉgorique mena na jutii jāñaaáto. Caroaro nʉcābʉgoroa, baibotioricaro mano na ãnajē cʉparo. Carōmia na rupaʉre wāmagarā, netōnʉcārō majū na wāmagaeticōáto. Na poa cūärē netōnʉcārī

wāme majū na wāgapeoeticōāto. Oro, o perla wēerī ūnie mena na busa epeeticōāto. Jutii cawapapaca ūnie cārē netōrō na jāñagaeticōāto carōmia. ¹⁰ Caroaro carōmia na cajāñarīqūē cutie jāgori nipetiro camasā narē na camasīparo ūnorēā, caroaro na caátiānie jāgori pāame roque, “Dios yarā rōmirī cañurā niñama,” camasā na na caī ñāapee pāame ūnū.

¹¹ Tunu bairoa carōmia busūricaro mano caroaro nācābāgorique mena na tāgoáto ūbueri majā quetiuparā na caquetibājūrijere. Na busūrotieticōāna mājāā caneñarōpūre carōmiarē. ¹² Carōmia pāame nipetiro camasā na caneñarōpū na cāā na caquetibājūjāgoro yā boetiya. Tunu bairoa caāmua netōrō carōmia na cabairo yā boetiya. Busūecoa, na caquetibājūro carōmio cō catāgocōāno yā boyā mājāā caneñanucūrōpūre. ¹³ Merē marī masīña caānjāgoropū cabairiquere: Dios caānjāgoro caāmrē cā qūēnojāgoyupi Adán marī ūnicā ānacūrē. Carōmio meerē qūēnojāgoyupi. Adárē qūēnorī beropū roque, carōmio Evare cō qūēnoñupī Dios. ¹⁴ Tunu bairoa Adán mee roro ītoecojāgoyupi wātīrē. Carōmio, Eva roque wātīrē roro ītoecori carorije macāājērē tāmāo jāgoyupo. ¹⁵ Bairo cō caāitoecoro bero, roro popiye catāmāopao Dios cā cacūrīcō nimiocāā, nipetirije carōmio cō caátippee Dios cā cacūrīqūērē cō caátipeyoata, roro cō caátaje wapare netōmasīgomō. Tunu bairoa caroaro nācābāgoro Dios mena tāgoñatutuari, caroaro āmeo mairī camasārē cō cajātinemoata, cō netōgūmi Dios. Caroarā, ūne ūnie na rupaupū carorije wapa cāgoena na caānimasīata, na netōgūmi Dios carōmiarē.

3*Cómo deben ser los dirigentes*

¹ Timoteo, apeyera ni jīcāñ ūcū cañmū, “Ñubueri majārē cajūgobuei majū yu ãnigaya,” cariape cū yeripu cū cañtūgoñaata, ñujāñiuña. Tie tāgoñarīqūñ yu caquetibūjūrorea bairo cariape niña. Caroa paarique niña. ² Bairāpua, caroarā camasā cañurā jīcārō tāni caána jetore, na ñuna jūgobueri majārē na marī boyo. Tocānacāñpua jīcāñ jeto canūmocūnarē na marī boyo. Tunu bairoa caroaro ãnajē cutajere masírī majā, nucābūgoricarā ñunarē na marī boyo. Apero macāñana etari majā cūärē cotericaro mano caroaro mena na bocári na ya wiipu caqūñenomasírā ñunarē na marī boyo. Tunu bairoa ñubueri majā cūärē caroaro uwiricaro mano caquetibūju ãmoqūñ masírīcārārē na marī boyo. ³ Caeticūmupairā, caãmeoqūñepairā ñunarē na marī boetiya. Caroarā cañurā, canucübūjarā, dinero cūärē bātioro majū cañroaena ñunarē na marī boyo. ⁴ Tunu bairoa na nūmo, na pūnaa jīcā wii macāñnarē caroaro cajūgoāni ñīlanñuaje masírārē marī boyo. Bairo cajūgoānimasírā ãnirī na pūnaa cūärē caroaro beyori carorije ñena, nucābūgori majā, masíyūjūrā cajūgoāna ñunarē na marī boyo. ⁵ Na nūmo, na pūnaa jīcā wii macāñnarē caroaro na cajūgo ãnimasíetīcōñta, ¿dope bairo caroaro jīcārō tāni Dios ya poa macāñnarē na qūñenomasíbujiocati? Na ñuna caroaro qūñenomasíñnama. Bairi na ñunarē marī boetiya. ⁶ Torecu yu yaú, Timoteo, ñubueri majā quetiupau cañnipau ñucū puame Jesucristore cawāma tāgoñsajūgoú ñucū mee cū ãmarō. Yoaro merē Jesucristore camasínetōrīcū

ūcūrē beserotiya. Jesucristore cawāma tāgojāgoʉ cā caāmata, ape watoara roro tāgoñarīqūē wasoari, Diore cababotioʉre bairo tuabujioʉmi. Tore bairo roro tāgoñarīqūē wasoari, wātī cāā roro cawapa cāgoʉre bairo tuajāgoyupi. ⁷ Bairi ñubueri majārē cajāgobuenucūpau p̄ame ñubueri majā, bairi ñubueri majā mee cāā na canucūbʉgoʉ ūcūrē marī boyo. Bairo ñubueri majā mee cāā na caíroaena na caāmata, nipetiro camasā na bʉsʉpai cotebjorāma. Bairo na bʉsʉpai coteri yua, wātī cā carotiro jāgori rori wāme na ïtoepebjorāma Dios yayere caboenā p̄ame.

Cómo deben ser los diáconos

⁸ Torea bairo caroarārē na marī boyo ñubueri majārē cajʉáti majā diáconoa cāārē. Camasā cañurā, aperā camasā na canucūbʉgorā, rorije caíbʉsʉena ūnarē marī boyo. Eticūmu pairique ūnierē caboenā, roro camasārē átiri cawapata painucūrā ūna cāārē na marī boetiya. ⁹ Cariape macāājē Dios āmerē marī cā camasīñorījērē caroaro catāgoʉsarā, ricaati roro catāgoñarīqūē cuperārē na marī boyo. Tie cariape macāājē quetirea marī cāā marī tāgoʉsanucūña. ¹⁰ Bairāpʉa, ñubueri majārē cajʉáti majārē bairo na cajāāparo jāgoye, jīcā wāmerē na áticōñarotiya, na capaamasīñorījērē na ïñagarā. Cabero yua, caroaro ñe ūnie rʉsaeto jīcārō tāni na caátijīātimasīata, tocārōñ ñubueri majārē cajʉáti majā diáconorē bairo na jōñā.

¹¹ Torea bairo na nʉmoa cāā caroaro na caānajēcʉto ñuñā. Camasā na canucūbʉgorā carorije ocayojaye bʉsʉpairique ūnie mána na āmarō na nʉmoa cāā. Tunu bairoa nacūbʉgorā

nipetiro na cabusari wāmerēā bairo jīcārō tāni caána ūna rōmirī na āmarō.

12 Jīcāū diácono caānigau p̄ame jīcāōā cā canumocato ūnā. Cū nāmo, cū pūnaa jīcā wii macāāna cūārē caroaro cajūgoāni mānanāmje masī ūcū ūnāmi diácono cajāāpaū p̄ame. **13** Bairi noa ūna ūbueri majārē cajuáti majā diáconoa caroaro camasā mena capaamasīrā p̄ame nipetiro camasārē na ūroaecomāsīnāma. Bairo caroaro camasā na na caíroaro jūgori diáconoa cūā tāgoñā uwiricaro mano nemojāñurō Jesucristo yaye queti, cā mena tāgoñatutuariquere na quetibūjū masīgarāma.

La verdad revelada de nuestra religión

14 Yū yaū, Timoteo, baipua tāmurīā mārē ūnāágū. Bairi atiere cajūgoye mu yū quetibūjū woajoya. **15** Ape watoara tāmurīā mu tāp̄ure yū caetatimaepata, merē nipetiro Dios ya poa macāāna caroaro na caátiānimasīpee ūnierē mu camasīparore bairo ī, mu yū quetibūjū woajoya. Bairi mu p̄ame merē tiere camasī ūnā ūbueri majā quetiu-parā caāniparārē mu majūā na mu besemasīgū. Merē mu masīnā: Dios caānicōāninucūū ya poa macāāna cū yaye cariape macājē quetire ūroari nemojāñurō camasārē caquetibūjūnetōcōā ninucūrā majū ūnāma. **16** Cariape merē p̄ugani cārō tāgoñarīcārō mano atore bairo marī masīnā. Camasā na camasīētājē Dios yaye buerique nocārō caānimajūrījē niñā:

Jesucristo ati yepap̄ure etaū, marīrē bairo ati rupaū mena ūnāwasoari etayupi.

Bairo ati rupau nimicãã, Espíritu Santo mena cay-
ericucu ãnirõ ñe ûnie cawapa cãgoecu majõ
tuayupi Dios cã cañajoro.

Bairo cã caãno tunu umrecóo macããna Dios cã
caqûenorõcãrã ángelea majärẽ cajuátiecoricu
majõ ãñupõ.

Bairi tie quetire catugousaricarã tocãnaçã camasã
poari na quetibujuyupa tie quetire.

Tie quetire tãgori nipetiropu ati umrecóo
macããna jícããrã cariape tãgousayupa
camasã.

Tunu bairoa Jesucristore Dios puame cã neásúpi cã
ya pau nocãrõ caroaro caânopu tunu.

Merẽ atiere cariape marõ masõña. Cabugoro
macãajẽ quetibujurique mee niña.

4

Los que se apartarán de la fe

¹ Timoteo, apeyera atore bairo cariapea marõ masõñami Espíritu Santo. Ati umrecóo caãnitusari yutea caãno jícããrã camasã tocãrõã Jesucristore cã tãgousajãnarã cã mena tãgoñatutua jãnagarãma. Caítopairã, wãtõ yeri pûna jûgori ricaati na caquetibujurije mena caquetibujurã puamerẽ na tãgousajûgogarãma. ² Camasã puame na, catugomasõña, caítopairãrẽ na tãgousagarãma. Na ûnarẽ na catagoñarõjépu

nicõãña roro na caátiñigarije. Bairi di rãmu ûno carorijere jutiricaro mano ïtogarãma camasãrẽ caítopairi majã yua. ³ Na, caítopairã puame wãmo jiyyarotietinucûñama camasãrẽ. Tunu bairoa ugarique cããrẽ jícã wãmerõ ugarotietinucûñama. Dios yarã, cariape quetire

camasírā nipetiri wāme ugarique na caugapee cã cacúriqüerē ugara, “Jää mena mʉ ñujāñuña,” írī na caugamasírjē caānimiatacüärē, tore bairo ī quetibujunucüñama cañtopairā. ⁴ Nipetiri wāme ugarique Dios cã cacúriqüē caroa jeto niña. Bairi nipetirije ugariquere teena, “Dios, jää mena mʉ ñujāñuña,” írī marī caugaata, ñujāñuña. ⁵ Dios cã cañquetibujucúrcárörē bairo marī caugapee ugariquere marī cajēnipeorije jügori caroa cañurijē majū tuacōñāna.

Un buen siervo de Jesucristo

⁶ Atie nipetirije mʉ yʉ caquetibujurijere caroaro jīcárō tāni to macāñarē na mʉ caquetibujata, caroaro cariape Jesucristo cã carotirore bairo caácu majū mʉ tuagʉ. Tunu bairoa caroa macāajē quetire jānaecüā, nemojāñurō Dios mena tāgoñatutuanemoríqüerē mʉ caátiānimasī jügoata, caroaro cariape Jesucristo cã carotirore caácu majū mʉ tuagʉ.

⁷ Mʉ roque Timoteo quetibujurique carorije catāgomasiā manie macāajērē tāgopeoeticōñā. Tocānacā rāmʉa Dios cã caborore bairo mʉ caátiānipee caāno cárörē átinemojügoyecuti ãnajē jetore átiāninucüñā. ⁸ Marī rupaure qüenorā, tocānacā rāmʉa maijügorique mena marī caqüenoāninucürjē ñujāñuña. Caroarā marī rupaʉ mena catiñurā nigarā, tocānacā rāmʉa usawācáríqüē cañurijē niña bairopʉa. Bairo tie cañurijē caānimiatacüärē, tie netōjāñurō cañurijē niña tocānacā rāmʉa Dios cã caborore bairo átiānajē caāno cárō átinemo jügoyecuticōñajē roque. Nipetiro marī rupaure ñujāñuña tore bairo átaje. Ati umʉrecóore marī cacatiāno ūno

marī jūátore bairo ñujāñuña tore bairo átaje. Tunu bairoa ati rupaure marī cariaro beropu cūärē caroaro Dios cū caborore bairo marī caátaje jūgori cañurā ñe ûnie cawapa cūgoena marī tuao joroque átiya.

⁹ Atie yu caquetibujuriye cañorē bairo cariape Jesucristo yaye queti majū niña. Tiere nipetiro camasā ati umurecóo macāña caroaro cariape na catāgoasapee niña. ¹⁰ Tore bairo cariape nipetiro na catāgoasaparore bairo īrā, tutuaro paari popiye marī tām̄onucūña. Marī p̄ame tocānacā rūm̄ha caānicōā ninucūñ Dios mena marī catāgoñatutuacōñipeere marī cāgojūgowu. Cū p̄ame nipetiro ati umurecóo macāñanarē canetōpamajū niñami. Tore bairo netōjāñuro cū canetōmasípee niña marī cū mena catāgoñatutuanucūrā roquere.

¹¹ Atie nipetirijere na átirotiri, caroaro na m̄a quetibujwa Timoteo to macāña camasārē. ¹² Yu yau, cawāmau m̄a ãniña mai. Bairo cawāmau m̄a caānie jūgori camasā m̄arē na ïñateetio joroque caroaro átiānajē cusa. Atore bairo p̄ame caátiānipa m̄a ãniña: Caroa wāme m̄a caátiere na cañacōmasíparore bairo caroa wāmea būshriquecusa. Caroaro nucūbujgoroa átiānajēcusa. Caroaro camasārē na mairī, na jūátinemoña. Dios mena tāgoñatutuari ñe ûnie wapa cūgoecu caroaro camasārē m̄a caquetibujurore bairo caroaro m̄a yeri mena átiānajēcusa. Bairo m̄a caátiāmata, m̄arē būsūpairicaro ûnorēā, caroaro m̄a caátiānierē ïñacōrī na cūñ caroaro átiānajē cūtigarāma m̄a mena yua. ¹³ Bairi yu yau, Timoteo, to m̄a cañopu yu caetaparo jūgoye tocānacā rāmuā

neñanucūrī Dios yaye woaturique macāājērē na quetibujuscōā ninucūña ñubueri majārē. Marī yarā to macāāna catūgoüsari majā nemojāñurō Dios yaye macāājērē na masñemo joroque tocānacā rāmua cariape na quetibujuscōā ninucūña. ¹⁴Caroa wāme mū caátimasípee Dios mū cā cajoriquere átiāni jānaeticōāna camasā mena. Mai, ñubueri majā quetiuparā cabutoa camasīrī majā p̄ame Dios cā camasīrījē jāgori di wāme caroaro camasā mena mū caátiānipeere mū uparotirā, na wāmorī mena mū r̄poa buire ñigāpeowā. Tiere mū p̄ame masiriticūetīcōāña.

¹⁵ Bairi mū p̄ame atie nipetirije yū caquetibujurijere caroaro nipetiro mū catāgojīātiro cārō tāgopeoya. Tore bairo caroaro jīcārō tāni mū caátiānimasīata, “Timoteo roque caroaro jīcārō tāni Dios yaye macāājērē nemojāñurō átiānjāgoyami,” īrī miñagarāma nipetiro camasā. ¹⁶ Caroaro tāgoñamasīña mū caátiānierē. Aperārē mū caquetibujurijere cārē caroaro tāgoñamasīrī na quetibujuya. Nipetiro tocānacā wāme mū caátiānierē jīcārō tāni áticōā ninucūña. Tore bairo caroaro mū caátiānimasīata, mū majū cā mū carorije wapare mū netōmasīcōāgu. Mū cabuerijere catāgoüsari majā cā mārēā bairo netōmasījātigarāma.

5

Cómo portarse con los creyentes

¹ Apeyera, Timoteo, cabucū camasīrī majōcū cārē tutuaro mena cā quetibujueticōāña. Caroaro nucūbujorique mena p̄ame roque, mū pac̄re bairo cā beyoya. Cawāmarā cārē mū

bairārē bairo caroaro na ññaña. ² Cabutoa rōmirī cārē mʉ pacore mʉ canucābugoparorea bairo nucābugorique mena na ññaña. Cawāmarā carōmia cārē roro tāgoñarīqūē mano mʉ bairārē bairo caroaro nucābugorique mena na ññaña.

³ Tunu apeyera cawapearā rōmirīrē noa ūna narē cajʉána na camanicōāta, mʉ roque na juátinemoña ñubueri majā mena. ⁴ Apeo cawapeao capūnaacʉco, o capārāmerācʉco ninucūñamo. Cō ûcō pʉamerē cō pūnaa, o cō pārāmerā roque caānijāgoro cōrē na cajʉátimasípee niña. Na, cawīmarā na caāno, na pacʉa narē caroaro na cabʉtioriquere merē masīñama. Torena, na cāñ jīcāñ pūnaa na pacʉa mena na caátipere caátiparā ūna ãnirī caroaro na na juátinemoáto na pacoa cawapearā rōmirīrē. Tiere bairo na pacʉa narē mairī, na na cajʉátatorea bairo na cāñ na na cajʉáto ñujāñuña na pacoare. Tiere Dios cāñ ññajesojāñuñami. ⁵ Baiopʉa jīcāñ cariapea camanapʉ mácō cawapeao jīcāñ majūñ catuao pʉame Dios mena jeto tāgoñatutuariquere macānucūñamo. Bairo Dios jetore tāgoñamacārī yua, ʉmureco, ñami bʉtioro cā jēni ãninucūñamo. ⁶ Aperā cawapearā rōmirī pʉame caroaro átiāmerīnucūñama. Na rupaʉ caborore bairo bʉtioro carorije macājērē ʉgaripeapai nucūñama. Na ūna cayeri mánarē bairo Diore camasīēna niñama. Na ūna rōmirīrē dopēirā na juátia mano. ⁷ Atie yʉ caátirotirije nipetirijere na quetibʉjuya to macāaña mʉ yarā ñubueri majārē. Tore bairo caroaro na mʉ quetibʉjuya to macāaña ñubueri majā caāna na caátimasípee na caátiāniparore bairo

ĩ, tocānacā rūm̄a yua. ⁸ Noa ūna na yarārẽ na cajuátiere caátigaena cañuena niñama. Bairo caaña ãnirĩ, netōjāñurõ na paco, o na ñicō ûcõrẽ na cajuátiagetõõta roque, Dios mena tāgoñatutuariquere caboenarẽ bairo majū tuacõãñama. Bairi Diore camasēna netōjāñurõ cañuena majū caaña niñama na ūna.

⁹ Apeyera cawapearã rōmirĩ wāmerẽ m̄a cawoaturi pürōphre cabuтоa rōmirĩ majū jetore na woatuya. Sesenta cāmarĩ bui jeto cacāmarĩ cāgorārẽ na woatuya. Tunu bairoa jīcāñā camanapu cātimirīcārārẽ na woatuya ñubueri majārẽ cajuátinemoparã cawapearã rōmirīrẽ. ¹⁰ Ati wāme ūnie caroare cō caátie jāgori camasā na camasõ ûcõrẽ cō woatuya: Caroaro cō pūnaarẽ cabuтиomasírīcō, aperā etari majā cārẽ caroaro caíroarico, o tāgoñsari majārẽ nucāb̄gori na rūporire cacoserico, cabopacarã cārẽ caroaro cajuátinemorico ûcõrẽ cō borotiya ñubueri majārẽ cajuátipaore. Tore bairo nipetiri wāme caroa macājārẽ caátimasípetigaricarã ūnarẽ na m̄a woatuwa ti pürōphre.

¹¹ Bairi aperā cawapearã rōmirĩ carocajāñurĩ cacāma cāgorārẽ na m̄a woatuepa ti pürō cawapearã wāme catusari pürōphre. Na ūna p̄uame na rupañ caborore bairo átigari, Cristore cā tāgoñsa jānacõñucūñama. Bairo Jesucristore tāgoñsajānarĩ yua, manapu bonemonucūñama tunu. ¹² Bairo na camanapu borije jāgori, “Jāa cāa, jāa caírōrẽ bairo jāa juátiagarã ñubueri majārẽ,” na caícūrīqūrẽ bairo na caáperie wapa pairo cawapa cāgorā tuabujiorāma. ¹³ Tunu bairoa aperā ya wiirire tocānacā wiip̄a jāarĩ, boyetiepe

ñesēānucūñama. Bairo wiiri jetore caññañesēärä ãnirí yua, cateeyepairä capaagaena rōmirí tuanucūñama. Paaetaje jeto meerē bainucūñama. Ape wiipu átí, roro busupainucūñama. Bairo busupairi yua, roro tocānacā wāme busuriquere ricaati jeto quetibujunucūñama. Camasā marí cabusuetie cabugoro macājē ûnierē bútioro ocayoja ñesēānucūñama carōmia cawapearā cawāmarā rōmirí caāna. Na ûnarē boetirotiya ñubueri majärē cajuatiparárē. ¹⁴ Torena, cawāmarā rōmirí cawapearā caāna yoaro mee na manapu ceparo. Bairo manapu cútiri yua, na pūnaa ceparo. Na pūnaa pacoa na ãmarō. Aperā na pesua roro na caátiere ïñarí, roro na na busupaio joroque carorije macājē jetore na átiāmericôato. ¹⁵ ¡Tame! Merē jícaärä cawapearā rōmirí Jesucristore cū aweyorárē bairo cū yaye quetire tágousagaetiyama. Wātī cū caborore bairo jeto átiāninucūñama. Tiere tágóñarí yu yapapuajāñuña.

¹⁶ Bairi apeyera jíca wii macācō, Diore catágousao caācō cō ya wiire cawapearā rōmirí na caāmata, narē cō cajuatinemopee majū niña. Ñubueri majā püame popiye na na cajúáperiparore bairo ïõ, cō majūä cō ya wii caāna cawapearā rōmirírē cō qüénoáto. Bairo cō caátimasñata yua, ñubueri majā püame cawapearā rōmirí cariapea noa ûna narē cajúána cacúgoena jetore na juátimasñigarâma.

¹⁷ Timoteo, apeyera, to macāña ñubueri majā na quetiuparā cabutoa caroaro jícarō tâni cajúgoñimasñrârē bútioro na na ïroáto. Tore bairo

netōjāñurō na ūroáto Dios yaye macāajē jetore quetibujuri cabueāninucūrī majā roquere. Ñubueri majā caroaro jīcārō tāni na na wapatiáto na quetiuparā quetibujuri majārē na capaarije wapa.

18 Torea bairo ū quetibujuya Dios ya tutipu na cawoaturique cā: “Wecu trigore cawāñamejoreire cā risero jiyabiaeticōāña. Cā caátiwērījērē cā cā cā cā ugáato,” ū woatuyupa ti tutipu. Tunu bairoa aperopu atore bairo ū woatuyupa: “Ni ūcū paari majōcu caācū cā capaarije wapa wapatamasīñami,” ū quetibuju woatuyupa. Torena, tore bairo caroaro na wapatiáto na caquetibujuriye wapa na quetiuparārē ñubueri majā nipetiro.

19 Timoteo, apeyera, cabuatoa camasīrī majārē jīcāñ ūcū roro cā caibusujāata, caānorē bairo cā tāgoeticōāña. Pugara, o itiarā ūna roro na caátajere cañarīcārā ãnirī caānorē bairo jīcārō tāni na caibusujāata roque, cariape na tāgoya.

20 Aperā ñubueri majā mena macāāna jīcāārā carorije macāajērē caátiāninucūpairā pamerā tutuaro mena na mu quetibujwa nipetiro ñubueri majā na catāgoropu. Bairo narē mu caquetibuju iñorījērē tāgori, na cā narē iñacōrī roro na caáperiparore bairo ū, tore bairo na mu quetibujwa.

21 Yū ya, Timoteo, atiere mu yū átirotiya, Dios, Jesucristo, bairi ángelea majā cañurā cā cabesericarā cā na cañajoro: Atie yū caátiroticūrījē nipetirijere na átiroticōā ninucūña, ni ūcārē iñabesericarō mano. Apei mu bapa ūcū majū caācū cārē niptiro jīcārō tānia na átiroticōā ninucūña.

22 Caroaro camasā na caátiānierē mₘ camasīepata, ni jīcā ūcūrē cā r̄poa ūigāpeoeticōāña Dios cā caīñojoro mₘ wāmorī mena. Bairo mₘ caápata, mₘ cā carorije macāājē na caátiānierē bairo caácu mₘ tuabujio. Bairi nipetiro carorije macāājē átiānajērē di rāmₘ ápeia nicōāña.

23 Apeyera, Timoteo, mₘ p̄ame paaro pūnirīqūē mena mₘ rianucūña. Torecu, baipua oco jetore mₘ etiepa. Ape watoara ḫse oco cūārē peeto ūno, jīcānipₘ jeto mₘ etinucūwā, b̄tioro m̄rē capaaro pūnietiparore bairo ī.

24 Apeyera tunu camasā jīcāārā roro na caátiere nipetiro marī ūnanucūña, marī Quetiupaₘ roro popiye na cā caátiparo jāgoyepua mai. Aperā p̄amerā yasioropₘ roro na caátie jāgori marī ūnaetinucūña. Catusari rāmₘpₘ roquere nipetiro camasā roro na caátiānajērē marī ūnapeticōāgarā.

25 Torea bairo camasā caroa macāājē na caátiāninucūrījē cūārē nipetiro caroaro marī ūnapeticōānucūña. Bairopua jīcā wāme caroaro na caátiere marī caīñetaje caāmata, caberopₘ marī ūnapeyocōāgarā.

6

1 Apeyera tunu, noa ūna paacoteri majārē bairo caāna na quetiuparārē caroaro cariape nucāb̄ugorique mena na na ūroáto. Bairo caroaro átiānajērē na caátiāmata, ni jīcā ūcā marī Quetiupaₘ Dios ya wāmerē b̄us̄paietigumi. Tunu bairoa marī yaye, marī caquetib̄juriye cūārē roro ī b̄us̄paietigumi. **2** Bairi tunu noa ūna paabojari majā Jesucristore catāgoasarā ūnarē caquetiuparā cāgorā narē na baibotioeticōāto.

Narẽã bairo na cãã Jesucristo yarã na caãno jãgori roque netõjãñurõ nãcãbãgorique mena na na capaabojaapee niña.

La verdadera riqueza

Timoteo, atie yu caquetibãjurije nipetirijere na bueri, na mã quetibãjawa: ³ Ni jíicã ãucã ricaati quetibãjuriquere caquetibãjuncum cã caãmata, o caroa cañurijẽ marĩ Quetiupaã Jesucristo yaye quetire caboechã cã caãmata, cañuechã niñami. Tunu bairoa Jesucristo yaye macãajẽ caroaro marĩ caátiãnipee quetibãjurique macãajẽ cããrẽ caboechã cã caãmata, cañuechã niñami. ⁴ Cã ãucã mãnanana cabaibotioare bairo caãcã ñe ûnierẽ camasãecã majã niñami. Cã ãucã pãame Dios yaye quetire catãgomawijiaã ãnirã cabãgoro macãajẽ dope caátiãmanie bãsuriquere quetibãjugari ãmeo bãsurique netõganucumãni. Bairo na cañrijẽ jãgori camasã jíicããrã yua ãmeo ïñãgorique cãtaje, ãmeo ïñaterique cãtaje, roro ãmeo tutiri que cãtaje, ãmeo yeri ñuetaje mena tuanucumãna ñubueri majã watoare. ⁵ Catãgoñarãqumãna wãtã cã caroyeturicãrã turi cããrẽ torea bairo di rãmã ñuno roro ãmeo qãerãqumãna petietinucumãna. Caroa cariape macãajẽ quetire camasãena tore bairo roro átiãninucumãna. Dios yaye macãajẽ queti mena wapatarique jetore camasãrã tore bairo roro átiãninucumãna.

⁶ Bairopãa, Dios yaye macãajẽ masãrãqumãna cariapea umãrecóopã marĩ cawapataapee majã niña. Tore bairo nocãrõ pairo cãgogumi Dios cã cajorijere ni ãucã ãme ati yepapã ãcã mai cã cacãgorije ûnie mena cayeriñucõãninucumã. ⁷ Bairi merẽ marĩ masãna: Ati yepapã marĩ

cabuiari rãmãrẽ ñe ûnie marĩ jeetaepã. Bairi tunu ati yepapãre marĩ cariaweyori rãmã caãno cãärẽ ñe ûnie marĩ jeápérigarã. ⁸ Ati yepapã ãna marĩ caugapee, marĩ cajãñapee cãã ãnipeticõã cabaiata, ¿dopẽirã marĩ tûgoñaríquẽ paibujiocatí? Tie marĩ cacãgorije mena merẽ causeanicõãniparã marĩ ãniña. ⁹ Aperã pãame narẽ carusarijere cacãgopetirã nimirãcãã, pairo cacãgogari majã ãnirã petoaca na cacãgorije mena tãgoña yapapuajãñunucũñama. Bairo tãgoñamacãrã yua, carorije átaje ati umãrecóo macãäjẽrẽ tãmãonucũñama. Camasãrẽ cateerije, na yasio joroque caátie macãäjẽrẽ átinucũñama yua. Tie ûnie cañuetie cabuipacorije niña. ¹⁰ Bairi camasã bãtioro dinero re na caugaripearije jãgori tocãnacã wãme carorije macãäjẽ átiänajẽrẽ tãmãonucũñama. Jicãärã Diore catãgoasarã cãã dinero re garipeamirã yua, Jesucristo mena tãgoñatutua jãncodãñupã. Bairo jãnarã yua, na majã roro popiye tãmãonucũñama.

La buena lucha de la fe

¹¹ Mã roque, Timoteo, Dios yaã ãnirã nippetiri wãme cadinero garipeanucûrã na cabaiãnajẽ cutiere bairo baieticõãña. Atore bairo pãame ãnajẽcusa: Cariape átiänajẽ jetore átiäña. Tunu Dios cã caborore bairo mã caátipee jetore átiänajẽcusa. Jesucristo mena tãgoñatutuacõãña. Caroaro camasãrẽ na maiña. Roro popiye tãmãomicãã, mã paariquere jãnaeticõãña. Aperã camasã cãärẽ di rãmã ûno na baibotioeticõãña. ¹² Tutuaro ãmeo quẽirẽ bairo mã cãã mã catutuarije mena tocãnacã rãmãa Jesucristo

mena tāgoñatutuacōā ninucūñā. Bairo cā mena mā catāgoñatutuajānaeticōāta, cā tāpā mā ãnicōā ninucūg. Bairi merē mārē Dios yā mā ãnio joroque ī, mā beseyupi. Bairo mā cā cabesero bero yua, mā pāame capāärā na cañajoropā, “Cariapea Jesucristo mena yā tāgoñatutua ninucūg,” mi quetibujawā. ¹³ Marī Pacā Dios nipetiro ati umārecóo macāäjē cacatiānajē catiere to catiānio joroque caách niñami. Bairi cā macā Jesucristo cāā Poncio Pilatore, Dios yaye macāäjērē cariapea cā caquetibujuricā niñami. Bairi cā, Dios, Jesucristo mena cā cañajoropā atiere mā yā átirotiya: ¹⁴ Nipetirije Dios mā cā caátirotiricarorea bairo wasoaricaro mano caroaro átiānajēcusa. Bairo jīcārō tāni mā caápata, ñe ûnie jūgori noa ûna mārē bāsupaietigarāma. Tore bairo caroaro jeto mā áticōā ninucūg marī Quetiupā Jesucristo nemo cā catunuetari rāmāpā yua. ¹⁵ Dios pāame cā cacōrīcā yutea caetaro, cā macā Jesucristore cā jogāmi tunu ati yepapāre. Cā, jīcāñā niñami Dios cañuā, tore bairo caátimasī majū. Quetiuparā reyes caāna Quetiupā Rey majū niñami. Ati umārecóo macāñna quetiuparā netōrō Quetiupā cañuā majū ñiñami. ¹⁶ Cā pāame yeri capetietiere cañijugoropā cacāgojāgoricā jīcāñā caācā niñami. Tunu bairoa nocārō majū cā caasiyabatorije noa ûna camasā na caetaetie mena caācā niñami. Ni jīcāñā ûcā camasocā cūrē qūññāñaeçumi. ¡Cārē nipetiro camasā cā na īroáto! ¡Cā catutuānie cā to petieticōāto! Bairoa to baiáto.

¹⁷ Timoteo, ati umārecóo macāäjērē pairo cacāgorarē atore bairo na mi quetibujawā: “Aperā netōrō cañimajürā jāñā ãniña,” ī tāgoñā

botioeticōāñā. Tunu bairoa ati ʉmʉrecóo macāājē mʉjāā cacāgorije jetore tāgoñarī tāgoñā ʉseanieticōāñā. Ati ʉmʉrecóo macāājē mʉjāā cacāgorije mena mʉjāā netōmaslētīgarā. Ati ʉmʉrecóo macāājērē tāgoñarīcārō ūnorēā, Dios pʉame roquere cā tāgoñatutuaya mʉjāā cā canetōparore bairo ɻā yua. Cā roque nocārō pairo nipetiro marīrē carʉsarijere marī jomasīñami. Bairo cā cajorije pʉame cabugoroa cā cajorije mee niña. Marī yaye caānipee majū nigaro. ¹⁸ Nipetiro caroa macāājē cārē na mʉ átirotiwa. Capee apeye ūnierē cacāgori majā ãnirī capee wāme caroa macāājē átiānajērē na átiāmarō. Cotericaro mano na cacāgorijere maiena, cabopacarārē na batori na juátinemoáto. ¹⁹ Bairo na caápata, ʉmʉrecóopʉ nemojāñurō caroa macāājē majürē cāgogarāma. Tunu bairoa ati yepapʉ ãna mai, caroaro cariape átiānicōā ninucūgarāma.

Encargo final a Timoteo

²⁰ Timoteo, mʉ roque caroaro tāgoñatutuarique mena cariape, Dios murē cā caátiroticūrīcārōrē bairo áticōā ninucūña. Aperā cabugoro macāājē dope caátiāmanie bʉsʉriquere quetibʉjʉgari na caāmeo bʉsʉriquere netōnucūrījē ūnierē di rāmʉ ūno tāgopeoeticōāñā. Tie ūnie na cabʉsʉriquere netōrījē pʉame, “Cariape marī camasīpee niña,” na caíbotiomiatacārē, cabugoro macāājē quetibʉjʉriquere niña. ²¹ Jícāārā tie ūnie quetibʉjʉriquere caquetibʉjʉnucūrā pʉame tocārōā tāgomawijiari yua, Jesucristo mena cariape tāgoñatutua jānacōāñama.

Marĩ Quetiupau caroa macããjẽrẽ mµjãã cã
jonemoáto mµjãã nipetirore.
Tocãrõã niñã atie queti yu cawoaturije.

**Dios Că Cauetibăju Cūrīcă Tuti
New Testament in Carapana (CO:cbe:Carapana)**

copyright © 2012 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Carapana

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Carapana

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-22

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files
dated 29 Jan 2022
69a83a35-f961-5e00-b9bd-ee04b851efbd